

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 4928

24 Ocak 2017 tarihinde Maputo’da imzalanan ve 7321 sayılı Kanunla onaylanması uygun bulunan ekli “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mozambik Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması”nın onaylanmasına, 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

21 Aralık 2021

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
MOZAMBİK CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA
TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASI**

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mozambik Cumhuriyeti Hükümeti, (bundan böyle müştereken "Taraflar" ve münferiden "Taraf" olarak anılacaktır) eşitlik ve karşılıklı fayda esası ile

Karşılıklı yarar temelinde ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi yönündeki ortak çıkarı göz önünde bulundurarak,

Her iki ülkenin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olduğunun bilincinde olarak,

İki ülke arasındaki dostane ilişkileri daha da güçlendirme ve işbirliğini pekiştirme kararlılığı ile

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

**MADDE I
TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ**

Taraflar, kendi iç hukuklarına ve taraf oldukları uluslararası antlaşma, sözleşme ve anlaşmalardan doğan yükümlülüklerine uygun olarak, ülkeleri arasında ticari ve ekonomik işbirliğini uygun tedbirleri alarak teşvik etmek ve kolaylaştırmak hususundaki taahhütlerini teyit ederler.

Taraflar aşağıdaki alanlarda işbirliğini güçlendireceklerdir:

- i. Ticareti Geliştirme
- ii. Karşılıklı Yatırım
- iii. Beşeri ve Sosyal Sermaye Geliştirme
- iv. İstihdam ve Rekabetçiliğin Teşviki
- v. Tarım ve Hayvancılığın Geliştirilmesi
- vi. Balıkçılık
- vii. Enerji ve Mineral Kaynaklar
- viii. Sanayi ve Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme
- ix. Bilim ve Teknoloji
- x. Hizmetler
- xi. Ekonomik ve Sosyal Altyapının Geliştirilmesi

MADDE II

EN ÇOK KAYRILAN ÜLKE MUAMELESİ

Taraflar, GATT/DTÖ yükümlülükleri ve ulusal mevzuatları ile uyumlu olarak, iki ülke arasındaki mal ihracatı ve ithalatına konu gümrük vergileri, resim ve diğer harçlara ilişkin olarak birbirlerine en çok kayırılan ülke statüsü tanyacaklardır.

Bu madde hükmü, serbest ticaret alanı, gümrük birliği ve diğer bölgesel anlaşmalar kapsamında üçüncü ülkelere hâlihazırda tanınan ya da gelecekte sağlanacak ayrıcalık ve avantajlar ile gelişme yolundaki ülkeler ile yapılan özel anlaşmalar ve sınır ticareti konularına uygulanmayacaktır.

MADDE III

TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI

Taraflar, I. Madde altında yer alan yükümlülüklerini yerine getirmek ve ticaretin kolaylaştırılmasını sağlamak amacıyla ilgili firma ve kuruluşlarını, sergi, fuar ve diğer tanıtıcı faaliyetlere mümkün olduğu ölçüde katılmalarını ve iki ülke arasında ticaret heyeti organizasyonları ile özel sektör temaslarını teşvik edeceklerdir.

Taraflardan her biri, kendi ülkesinde diğer Tarafın gerçekleştireceği milli sergi organizasyonlarını mümkün olduğu ölçüde kolaylaştıracaktır.

İşbu Anlaşma çerçevesinde ekonomik ve ticari işbirliğine ilişkin üzerinde mutabık kalınan projelerin uygulanması, iki ülkenin ilgili özel sektör kuruluşları ve/veya kamu kurumları arasında imzalanacak sözleşmeler veya diğer düzenlemeler temelinde gerçekleştirilecektir.

MADDE IV

ÖDEME YÖNTEMİ

İki ülke arasında mübadele edilecek mal ve hizmetlere ilişkin tüm ödemeler, her iki ülkede yürürlükte bulunan kambiyo kanunları ve düzenlemelere uygun olarak serbest konvertibl para birimleri üzerinden yapılacaktır.

MADDE V

GEÇİCİ İTHALAT

Taraflar, ulusal mevzuatlarına uygun olarak, fuarlar, sergiler, heyetler ve seminerler gibi ticari tanıtım faaliyetlerinde kullanılmak üzere geçici olarak ithal edilen mal ve ekipmanların, ticari işlemlere tabi tutulmaması ve sergilendikten sonra tekrar ihraç edilmesi kaydıyla, gümrük vergileri, resim ve diğer harçlardan muaf tutulması konusunda mutabakatlarını teyit ederler.

MADDE VI BİLGİ TEATİSİ

Taraflar, aralarındaki ikili ticareti artırmak ve çeşitlendirmek ve iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini geliştirmek amacıyla, başta mevzuatları ve ekonomik programları olmak üzere, ilgili alanlarda bilgi teatisini kolaylaştıracak ve hızlandıracaklardır.

MADDE VII KARMA EKONOMİK KOMİSYONU

Taraflar, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması için Bakanlar düzeyinde bir Türkiye-Mozambik Karma Ekonomik Komisyonunu (Komisyon) bu Anlaşma ile kurarlar.

Komisyon, bu Anlaşmanın yerine getirilmesini denetleyecek, ikili ticaretin teşvik edilmesi ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve bu kapsamda ortaya çıkabilecek zorlukların ele alınması için gerekli teklifleri yapacaktır.

Komisyon, dönüşümlü olarak Türkiye ve Mozambik'te, Taraflardan birinin talebi üzerine toplanacaktır.

MADDE VIII ULUSLARASI YÜKÜMLÜKLÜKLER VE ULUSAL MEVZUAT İLE UYGUNLUK

Bu Anlaşma çerçevesinde Taraflar arasındaki işbirliği, her iki ülkede yürürlükte olan kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak gerçekleştirilecek ve Tarafların uluslararası yükümlülükleri ile uyumlu olacaktır.

Bu Anlaşmadaki hiçbir şey, herhangi bir Tarafa, Anlaşmanın imzalandığı tarihte yürürlükte olan mevzuatını değiştirme yükümlülüğü getirecek şekilde yorumlanamayacaktır.

MADDE IX ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Bu Anlaşmanın yorumlanması ya da uygulanmasına ilişkin olarak Taraflar arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar, makul olmayan bir gecikmeye mahal vermeksizin karşılıklı istişareler ve görüşmeler yoluyla dostane bir şekilde çözülecektir.

MADDE X TADİLAT

Bu Anlaşma üzerinde herhangi bir değişiklik ya da tadil diplomatik kanallardan yapılacak ve bu tadil veya değişiklik Tarafların sözkonusu değişiklik ya da tadilin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürlerin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik kanallarla yaptığı son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE XI
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ VE GEÇERLİLİK

İşbu Anlaşma, Tarafların anılan belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürlerinin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik kanallarla yaptıkları son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Anlaşma beş (5) yıl süre ile yürürlükte kalacaktır ve İşbu Anlaşmanın XII. Maddesi uyarınca feshedilmediği takdirde, Anlaşmanın geçerliliği bir (1) yıllık sürelerle kendiliğinden yenilenecektir.

MADDE XII
ANLAŞMANIN FESHİ

Taraflardan biri Anlaşmayı sona erdirmeye niyetini diğer Tarafa yazılı olarak altı (6) ay önce bildirmek kaydıyla İşbu Anlaşmayı feshedebilir.

Taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece, Anlaşmanın sona ermesi İşbu Anlaşmanın hükümleri veya ona bağlı olarak akdedilmiş ayrı bir protokol, akit ya da anlaşma hükümleri ile taahhüt edilmiş veya başlatılmış olan hâlihazırda devam eden projeleri ve tamamlanmamış faaliyetleri etkilemeyecektir.

Kendi Hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilen aşağıdaki imza sahibi temsilciler tarafından İşbu Anlaşma Türkçe, Portekizce ve İngilizce dillerinde eşit derecede geçerli üç orijinal metin halinde imzalanmıştır. Metinlerin yorumlanmasında herhangi bir anlaşmazlık olması durumunda İngilizce nüsha esas alınacaktır.

Maputo'da, 24 Ocak 2017 tarihinde düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

MOZAMBİK CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Nihat ZEKİOĞLU
Ekonomi Bakanı

Ernesto Max Elias TONELA
Sanayi ve Ticaret Bakanı

**ACORDO SOBRE A COOPERAÇÃO COMERCIAL E ECONÓMICA
ENTRE
O GOVERNO DA REPÚBLICA DA TURQUIA
E
O GOVERNO DA REPÚBLICA DE MOÇAMBIQUE**

PREÂMBULO

O Governo da República da Turquia e o Governo da República de Moçambique (de ora em diante individualmente designados "Parte" e em conjunto "Partes") com base nos princípios de igualdade e benefícios mútuos,

Considerando os seus interesses comuns na promoção da cooperação económica e comercial com base no princípio de benefícios mútuos,

Reconhecendo que ambos países são membros da Organização Mundial do comércio (OMC),

Determinados a fortalecer ainda mais as relações de amizade e reforçar a cooperação entre os dois países,

Acordaram o seguinte:

**ARTIGO I
COOPERAÇÃO COMERCIAL E ECONÓMICA**

Através de medidas adequadas, as Partes afirmam o seu compromisso de promover e facilitar a cooperação económica e comercial entre os dois países de acordo com as suas respectivas leis domésticas e obrigações à luz de tratados, convenções e acordos internacionais dos quais são signatários.

As Partes deverão fortalecer a cooperação nas seguintes áreas:

- i. Desenvolvimento do Comércio
- ii. Investimento Mútuo
- iii. Desenvolvimento de Capital Humano e Social
- iv. Promoção de Emprego e Competitividade
- v. Desenvolvimento da Agricultura e Pecuária
- vi. Pesca
- vii. Energia e Recursos Minerais
- viii. Desenvolvimento da Indústria e Pequenas e Médias Empresas
- ix. Ciência e Tecnologia
- x. Serviços
- xi. Desenvolvimento de Infra-estruturas Económicas e Sociais

ARTIGO II

TRATAMENTO DA NAÇÃO MAIS FAVORECIDA

As Partes, em conformidade com as obrigações do GATT/OMC e legislações nacionais, deverão conceder-se mutuamente o estatuto de Nação mais Favorecida no que diz respeito aos direitos aduaneiros, taxas e outros encargos relacionados com as importações e exportações de bens entre os dois países.

O disposto neste artigo não se aplica a quaisquer privilégios e vantagens actualmente existentes ou futuros concedidos a terceiros países no âmbito das zonas de comércio livre, uniões aduaneiras, outros acordos regionais e acordos especiais com países em desenvolvimento e comércio fronteiriço.

ARTIGO III

FACILITAÇÃO COMERCIAL

Com vista a cumprir as suas obrigações nos termos do artigo I e para assegurar a facilitação do comércio, as Partes deverão incentivar as respectivas empresas e instituições na medida do possível para participar em exposições, feiras e outras actividades promocionais e promover as organizações de delegações comerciais e contactos do sector privado entre os dois países.

Cada Parte deverá facilitar, na medida do possível, a organização de exposições nacionais iniciadas pela outra Parte no seu território.

A implemenção dos projectos acordados relacionados com a cooperação económica e comercial no âmbito do presente Acordo deverá ser realizada através de contratos ou outros arranjos que deverão ser celebrados entre as empresas privadas interessadas e/ou as instituições públicas dos dois países.

ARTIGO IV

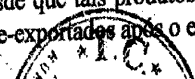
MODO DE PAGAMENTO

Todos os pagamentos de bens e serviços que devem ser trocados entre as Partes devem ser feitos em moeda livremente convertível, em conformidade com as leis e regulamentos de câmbio em vigor em cada respectivo país.

ARTIGO V

IMPORTAÇÃO TEMPORÁRIA

Em conformidade com a sua legislação nacional em vigor, as Partes concordam que não deverão ser cobrados os direitos aduaneiros, taxas e outros encargos sobre os bens e equipamentos importados temporariamente para uso em eventos promocionais comerciais, como feiras, exposições, missões e seminários, desde que tais produtos e equipamentos não estejam sujeitos às transacções comerciais e sejam re-exportados após o evento.

ARTIGO VI TROCA DE INFORMAÇÃO

As Partes, visando ampliar e diversificar o comércio bilateral e desenvolver a cooperação económica entre os dois países, devem facilitar e acelerar a troca de informações nas áreas relevantes, em especial as respectivas legislações e programas económicos.

ARTIGO VII COMISSÃO ECONÓMICA CONJUNTA

As Partes instituem a Comissão Económica Conjunta Turquia-Moçambique (a Comissão) a nível ministerial para a promoção e facilitação da cooperação comercial e económica entre os dois países.

A Comissão deve supervisionar o cumprimento do presente Acordo e fazer as propostas necessárias a fim de promover o comércio bilateral e desenvolvimento da cooperação económica e lidar com qualquer dificuldade que possa surgir neste âmbito.

A Comissão reúne-se mediante solicitação de qualquer uma das partes, alternadamente na Tuquia e em Moçambique.

ARTIGO VIII CUMPRIMENTO DAS OBRIGAÇÕES INTERNACIONAIS E REGULAMENTOS NACIONAIS

A cooperação entre as Partes no âmbito do presente Acordo deverá ser realizada de acordo com as leis, regras e regulamentos em vigor nos respectivos países e deverá ser compatível com as suas obrigações internacionais.

Nenhuma disposição do presente Acordo deverá ser interpretada como imposição de uma obrigação a qualquer Parte de alterar a sua legislação em vigor no momento da assinatura do Acordo.

ARTIGO IX RESOLUÇÃO DE LITÍGIOS

Qualquer litígio entre as Partes respeitante à interpretação ou aplicação do presente Acordo deverá ser resolvido amigavelmente, sem demora injustificada através de consultas e negociações entre as Partes.

ARTIGO X EMENDAS

Qualquer modificação ou alteração ao presente Acordo deverá ser feita através de canais diplomáticos, e qualquer alteração ou modificação deverá entrar em vigor a partir da data da

recepção da última notificação escrita em que as Partes se notifiquem mutuamente, por via diplomática, da conclusão de seus procedimentos legais internos necessários para a entrada em vigor da alteração ou modificação.

ARTIGO XI ENTRADA EM VIGOR E DURAÇÃO

O presente Acordo deverá entrar em vigor a partir da data de recepção da última notificação escrita em que as Partes se notifiquem mutuamente, por via diplomática, da conclusão dos respectivos procedimentos legais internos necessários para a entrada em vigor do documento em causa.

O presente Acordo deverá permanecer em vigor por um período de cinco (5) anos e, posteriormente, o mesmo será prorrogado automaticamente por períodos sucessivos de um (1) ano, salvo denúncia antecipada nos termos do artigo XII do presente Acordo.

ARTIGO XII DENÚNCIA DO ACORDO

Qualquer das Partes poderá denunciar o presente Acordo a qualquer momento, mediante apresentação de uma notificação com seis (6) meses de antecedência, por escrito, na qual manifesta a sua intenção à outra Parte.

Salvo acordo em contrário entre as Partes, a denúncia do presente Acordo não deverá afectar as actividades incompletas e projectos já em curso que tiverem sido celebrados ou iniciados em conformidade com as disposições do presente Acordo ou qualquer protocolo, contrato ou acordo separado celebrado nos termos do Acordo.

E por ser verdade, os abaixo assinados, representantes devidamente autorizados dos respectivos Governos, assinaram o presente Acordo em dois exemplares, nas línguas turca, portuguesa e inglesa, sendo cada um autêntico.

No entanto, em caso de qualquer conflito no que tange à interpretação dos três textos, a versão em lígua inglesa deverá prevalecer.

Feito em Maputo, aos 24 de Janeiro de 2017.

**PELO GOVERNO DA
REPÚBLICA DA TURQUIA**

**PELO GOVERNO DA
REPÚBLICA DE MOÇAMBIQUE**

**Nihat ZEYBEKÇİ
Ministro da Economia**

**Ernesto Max Elias TONELA
Ministro de Indústria e Comércio**

**AGREEMENT ON TRADE AND ECONOMIC COOPERATION
BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF MOZAMBIQUE**

PREAMBLE

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Republic of Mozambique (hereinafter jointly referred to as "the Parties" and individually as "a Party") on the grounds of equality and mutual benefit,

Considering their common interest in promoting trade and economic cooperation on the basis of mutual advantage,

Recognizing that the two countries are members of the World Trade Organization (WTO),

Determined to further strengthen the friendly relations and to reinforce the cooperation between the two countries,

have agreed as follows:

**ARTICLE I
TRADE AND ECONOMIC COOPERATION**

The Parties affirm their commitment, through appropriate measures to promote and facilitate trade and economic cooperation between their countries in accordance with their respective domestic law, and obligations under international treaties, conventions and agreements to which they are parties.

The Parties shall strengthen cooperation in the following fields:

- i. Trade Development
- ii. Mutual Investment
- iii. Human and Social Capital Development
- iv. Promotion of Employment and Competitiveness
- v. Agriculture and Livestock Development
- vi. Fisheries
- vii. Energy and Mineral Resources
- viii. Industry and Small-Medium Enterprises Development
- ix. Science and Technology
- x. Services
- xi. Development of Economic and Social Infrastructure

ARTICLE II MOST FAVOURED NATION TREATMENT

The Parties, in conformity with the GATT/WTO obligations and national legislations, shall grant each other the Most Favored Nation status with respect to customs duties, fees and other charges in connection with the imports and exports of goods between the countries.

The provision of this Article shall not apply to any existing or future privileges and advantages granted to third countries within the framework of free trade areas, customs unions, other regional agreements and special agreements with developing countries and border trade.

ARTICLE III TRADE FACILITATION

With a view to carrying out their obligations under Article I and to ensure trade facilitation, the Parties shall encourage their respective enterprises and institutions to the extent possible to take part in exhibitions, fairs and other promotional activities and to promote the organizations of trade delegations and private sector contacts between the two countries.

Each Party shall facilitate, as far as possible, organizations of national exhibitions initiated by the other Party in its territory.

The implementation of agreed projects relating to the economic and commercial cooperation within the framework of this Agreement shall be realized on the basis of contracts or other arrangements to be signed between the interested private sector enterprises and/or public sector institutions of the two countries.

ARTICLE IV MODE OF PAYMENT

All payments for goods and services to be exchanged between the Parties shall be made in freely convertible currencies, in accordance with the foreign exchange laws and regulations in force in each respective country.

ARTICLE V TEMPORARY IMPORTATION

The Parties affirm their agreement, in accordance with their national legislation in force, not to levy on customs duties, fees and other charges on the goods and equipment imported temporarily for use in trade promotional events such as fairs, exhibitions, missions and seminars, provided that such goods and equipment are not subject to commercial transactions and will be re-exported after the event.

ARTICLE VI
EXCHANGE OF INFORMATION

The Parties, aiming to expand and diversify the bilateral trade and to develop economic cooperation between the two countries, shall facilitate and accelerate the exchange of information in relevant areas, particularly their respective legislations and economic programmes.

ARTICLE VII
JOINT ECONOMIC COMMISSION

The Parties hereby establish Turkey-Mozambique Joint Economic Commission (the Commission) at a ministerial level for promoting and facilitating trade and economic cooperation between the two countries.

The Commission shall oversee the fulfillment of this Agreement and make the necessary proposals for the purpose of promoting bilateral trade and developing economic cooperation and dealing with any difficulty that may arise within this scope.

The Commission shall convene upon the requests of either Party, alternately in Turkey or Mozambique.

ARTICLE VIII
COMPLIANCE WITH INTERNATIONAL OBLIGATIONS AND DOMESTIC REGULATIONS

Cooperation between the Parties within the framework of this Agreement shall be realized in accordance with the laws, rules and regulations in force in their respective countries and shall be compatible with their international obligations.

Nothing in this Agreement shall be interpreted as imposing an obligation on any Party to amend its legislation in force at the time of signing of the Agreement.

ARTICLE IX
DISPUTE RESOLUTION

Any dispute between the Parties relating to the interpretation or implementation of this Agreement shall be resolved amicably without unreasonable delay through consultations and negotiations between the Parties.

ARTICLE X
AMENDMENTS

Any modification or amendment to this Agreement shall be made through diplomatic channels, and any such amendment or modification shall enter into force on the date of the

receipt of the last written notification by which the Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of the amendment or modification.

ARTICLE XI ENTRY INTO FORCE AND DURATION

This Agreement shall enter into force on the date of the receipt of the last written notification by which the Parties notify each other, through diplomatic channels, of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of the concerned document.

This Agreement shall remain in force for a period of five (5) years and thereafter it shall be automatically extended for successive periods of one (1) year unless terminated early in accordance with Article XII of this Agreement.

ARTICLE XII TERMINATION OF THE AGREEMENT

Either Party may terminate this Agreement at any time by giving a six (6) months written notice of intention to the other Party.

Unless otherwise agreed by the Parties, the termination of this Agreement shall not affect incomplete activities and projects already in progress which were entered into or started in accordance with the provisions of the Agreement or any separate protocol, contract or agreement concluded in terms of the Agreement.

In witness whereof, the undersigned, duly authorized representatives of the respective Governments, have signed this Agreement in duplicate, in Turkish, English and Portuguese languages, each being equally authentic.

However in case of any conflict in the interpretation of the three texts, the English version shall prevail.

Done at Maputo on this 24th day of January 2017.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF MOZAMBIQUE**

**Nihat ZEYBEKCI
Minister of Economy**

**Ernesto Max Elias TONELA
Minister of Industry and Trade**